

6. קדרה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב

1. חולין צז. "דתניא קדרה שבישל בה בשר" עד "תרומה לא יבשל"

דתניא, קדרה שבישל בה בשר - לא יבשל בה חלב, ואם בשל - בנותן טעם

2. חולין קח. "אמר אביי טעמו" עד "אמר רב כיון"

אמר אביי: טעמו ולא ממשו בעלמא - דאורייתא, דאי סלקא דעתך דרבנן, מבשר בחלב מאי טעמא לא גמרינן - דחדוש הוא, אי חדוש הוא, אף על גב דליכא נותן טעם נמי! אמר ליה רבא: דרך בשול אסרה תורה

3. רשב"א חולין צח: ד"ה אמר רבא (עמוד תקע"ו) "נמצא פסק הלכה לענין טעם כעיקר" עד "אבל אם החתיכות לפינינו"

נמצא פסק הלכה לענין טעם כעיקר לפי דברי רש"י ז"ל אם נתחבה כף של איסור בתוך התבשיל, וכן כף חולבת בת יומה בתוך קדרה של בשר או בהפך, וכן חתיכת נבלה שנפלה בתוך הקדרה בזמן שמכירה ולא נשאר בתוך הקדרה אלא פליטתה, וקודם שהספיק לשער אם יש ברוטב ובחתיכות ההתר ס' לבטל האיסור נשפך הרוטב וא"א לעמוד עליו אם היה בו ס' לבטלו, הולכין בו להקל ומתירין אותו מספק דהא ספקא דרבנן היא ולקולא, ומה שנשאר מן ההתר יהא מותר

4. רמ"א יו"ד פ"ז: ו"י"א דאסור לחתות האש" עד "עוד כתבו דאין לערב" "ואף לכתחלה" עד סוף דבריו

יש אומרים דאסור לחתות האש תחת קדירה של עו"ג, לפי שהם מבשלים בהם פעמים חלב פעמים בשר, והמחתה תחת קדירה שלהם בא לידי בישול בשר בחלב

אף לכתחלה אין בזה אלא חומרות בעלמא, והמיקל לא הפסיד

5. פסחים כד: "אמר אביי הכל מודים" עד "מיתבי איסי"

אמר אביי: הכל מודים בכלאי הכרם שלוקין עליהן אפילו שלא כדרך הנאתן. מאי טעמא - משום דלא כתיב בהו אכילה

6. פסחים כה. "אטו בבשר בחלב" עד "ואידך דקא מותיב"

אטו בבשר בחלב אכילה כתיבה ביה

7. עבודה זרה סז: "דתניא לט תאכלו" עד סח. "ור"מ ההוא"

דתניא: אלא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך - כל הראויה לגר קרויה נבילה שאין ראויה לגר אינה קרויה נבלה

8. רמב"ם הל' מאכלות אסורות י"ד הלכות י"א

הלכה י

כל האוכלין האסורין אינו חייב עליהם עד שיאכל אותן דרך הנאה, חוץ מבשר בחלב וכלאי הכרם לפי שלא נאמר בהן אכילה אלא הוציא איסור אכילתן בלשון אחרת בלשון בשול ובלשון הקדש לאסור אותן ואפילו שלא כדרך הנייה

הלכה יא

כיצד הרי שהמחה את החלב וגמעו כשהוא חם עד שנכוה גרונו ממנו או שאכל חלב חי, או שעירב דברים מרים כגון ראש ולענה לתוך יין נסך או לתוך קדרה של נבלה ואכלן כשהן מרין, או שאכל אוכל האסור אחר שהסריח והבאיש ובטל מאוכל אדם הרי זה פטור, ואם עירב דבר מר בתוך קדרה של בשר בחלב או ביין כלאי הכרם ואכלו חייב

9. עבודה זרה עה: "וכולן שנתשתמש בהן" עד עו. "ואידך קדרה"

וכולן שנתשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבן - תני חדא: אסור, ותניא אידך: מותר! ל"ק: הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם - אסור, הא כמאן דאמר נותן טעם לפגם - מותר. ולמאן דאמר נותן טעם לפגם - מותר, גיעולי עובדי כוכבים דאסור רחמנא היכי משכחת לה? אמר רב חייא בריה דרב הונא: לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא, דלאו נותן טעם לפגם הוא. מכאן ואילך לישתרי! גזירה קדירה שאינה בת יומא משום קדירה בת יומא

10. תורת הבית להרשב"א ד' ד' (לו.) "ועוד שמעינן מיהא" עד "וקדרות בפסח יוכיחו"

ועוד שמעינן מיהא דהלוקח כלי תשמיש מן העו"ג ר"ל דלכתחילה אסור להשתמש בכלי שאינו בן יומו דהא אפילו לברייתא דקתני אם נשתמש בהן עד שלא הגעיל ועד שלא ליבן מותר הא קתני דלכתחילה את שדרכו להגעיל יגעיל ואת שדרכו ללבן ילבן. וגרסינן בפרק כל הבשר ההוא פינכא דהות בי ר' אמי דאימלח בה בישראל ותברא. וכן הדין לקדירה שבישל בה בשר אסור לאכול בה חלב אעפ"י שאינה בת יומא ואע"פ שכשבלעה היתירה בלעה ונפגם קודם שיבא לידי איסור בשר בחלב דכל שבלע מן השבחה אעפ"י שחזר לפגם בתוך דופני הכלי רואין אנו אותו כאילו עומד בשבחו שלא להתירו לכתחילה מיהא

11. פסחים ל. "אמר רב קדירות בפסח" עד "ההוא תנורא"

אמר רב: קדירות בפסח ישברו. ואמאי? לשהינהו אחר הפסח, וליעבד בהו שלא במינן! - גזירה דילמא אתו למיעבד בהו במינן. ושמואל אמר: לא ישברו, אבל משהי להו לאחר זמנו, ועביד בהו בין במינן בין שלא במינן. ואזדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל להנהו דמזבני כנדי: אשוו זביני אכנדיכי, ואי לא - דרשינא לכו כרבי שמעון. - ולידרוש להו, דהא שמואל כרבי שמעון סבירא ליה! - אתריה דרב הוה

12. ריטב"א חולין צז. ד"ה קדרה

היה מדקדק מורי הרא"ה ז"ל דמדקתני ואם בישל בנותן טעם מכלל דבקדרה בת יומא עסקינן, ואם כן למה לן למיתני לא יבשל בה חלב פשיטא, אלא הא קמ"ל דדוקא בבת יומא לא יבשל לכתחלה אבל לאו בת יומא שריא לכתחלה נמי כיון דנותן טעם לפגם, דלא גזרו חכמים דלאו בת יומא אטו בת יומא כדאיתא בפרק בתרא דעבודה זרה (ע"ו א') אלא בקדרה דבלעה איסורא שעשאוה בשעת בליעתה איסור, אבל הא דכי בלעה היתירא בלעה לא גזרו בה דלא דמיא לכלי מדין, והיינו דשמואל בפרק כל שעה (פסחים ל' א') דאמר קדרות בפסח משהינן להו לאחר פסח ועביד בהו בין במינן ובין שלא במינן, דכיון דהתירא בלע והשתא נותן טעם לפגם ואפשר דלית בה כדי לאסור דהא פליטתה בפחות מששים, ובפסח אסורות משום דאיסורו במשהו, וכן ראיתי שהיה עושה מעשה בדבר זו לעצמו, והוא דין חדש שלא נמצא בכל ספרים הראשונים ז"ל וחביריו היו חולקין עליו

וכבר דנתי לפניו במחילה ממנו דההיא דפסחים שאני היא דשמואל כרבי שמעון סבירא ליה דחמץ שעבר עליו הפסח קנסא דרבנן בעלמא הוא משום דעבר על בל יראה ובל ימצא, ולא קניס אלא בעיניה אבל על ידי תערובת לא קניס ואפילו תערובת ממשו, הלכך שרי פליטת טעמו בלא ממשו אפילו לכתחלה, מה שאין כן בזו דחלב איסורא דאורייתא ותערובתו אסורה בפחות מששים דבשר וחלב בנותן טעם, והא דהכא אורחא הוא למיתני לא יעשה ואם עשה אסור, אי נמי הכי קאמר לא יבשל בה לעולם ואם בישל דינה בנותן טעם, ולא נחית השתא לדין נותן טעם לפגם דההיא פלוגתא דתנאי היא כדאיתא במסכת עבודה זרה (ע"ה ב')

13. בדק הבית להרא"ה ד' ד' (לו.) "עוד כתב קדרה שבשל בה בשר" עד "עוד כתב שכלי שנבלע"

עוד כתב קדירה שבשל בה בשר לא יבשל חלב ואע"פ שאינה בת יומה ואע"פ שכשבלעה היתירא בלעה ונפגם קודם שיבא לידי איסור בשר בחלב. וכתב קדירות בפסח יוכיחו שאם אתה אומר כן אף כלים שנשתמש בהן חמץ קודם הפסח יהו מותרין בפסח דהא היתירא בלעי ונפגמו בעודן היתר אלא כיון שנבלעו מן השבח הרי הם אסורין לעולם ע"כ. ודברים אלו כשגגה. וקדירות בפסח ראייה ברורה דאמרינן בגמרא אמר רב קדירות בפסח ישברו ופרכינן עלה אמאי ישברו לישחינהו לאחר זמן וליעביד בהו שלא במינן ואמרינן גזירה דילמא עביד בהו ככל איסורין במינן ובוודאי אסור לבטל איסורין ככל איסורין שבתורה אפילו בדרבנן ובודאי נותן טעם לפגם מותר ככל איסורין שבתורה בין אותן שהן בשיעוריהן בנותן טעם בין שהן במשהו דטעמא דהיתר דנותן טעם לפגם דלא חשיב אוכל אלא כעפרא בעלמא ואעפ"כ אסור לבטל אותו וקדירה של נכרי והיא אינה בת יומה אסור בודאי לבשל בה וכיון דכן מאי האי דפרכינן וליעביד בהו שלא במינן לאחר זמן ומאי האי דמתרצינן דילמא עביד במינן שלא במינן מי התיר ובמינן מי אסר. והנכון בזה מה שפירש מורי רבנו משה ז"ל דזימנין דאשכחן דמותר לבטל איסורין כגון האי דאמרינן ביו"ט עצים שנשרו מן הדקל ביו"ט מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקן אף כאן בחמץ לאחר זמנו שלא במינן דאיכא קולי טובא דכי בלע היתירא בלע ונפגם בעודו היתר אפילו מושבחה מסתמא אין בו שיעור כדי לאסור דמסתמא קדירה דלאו בת יומה בלע שבה נתייבש ואין בפליטתו כדי נותן טעם ורב סבר חמץ לאחר הפסח שלא במינן בנותן טעם והכי סברא דרב בכולהו איסורין שבתורה ככי הא ודאי מבטלין איסורין לכתחילה ומתרצינן דילמא עביד בהו במינן והוי במשהו נמצא שיש בפליטתו כדי לאסור אלו היה מושבחה וככי הא אין מבטלין איסורין לכתחילה ומשום הכי לדידן דאית לן דחמץ בזמנו במשהו אסור לנו לבשל בקדירות לפי שיש בפליטתן כדי לאסור. נמצאת אומר בקדירה שבשל בה בשר ואינה בת יומה שכל מדות אלו בה ומותר לבשל בה חלב לכתחילה ותו תיהוי פירושה דהיא שמעתא כדבעית הרי שאמרו בפירוש לרב שמותר לכתחילה לבשל בקדירות אחר הפסח שלא במינן אלמלא משום גזירה דבמינן וכל מדות אלו שיש בבלע חמץ לאחר זמנו כלן בבשר בחלב וליתה לההיא גזירה דילמא עביד בהו במינן. אלא ודאי לנו שומעין שאמרנו כהלכה

14. משמרת הבית להרשב"א ד' ד' (לו.) "עוד יש לומר דאפילו בקדרה" עד "ותדע לך עוד"

עי"ל דאפילו בקדרה דבשל בה דייסא הוא ושיש בה כדי נתינת טעם וכן פירשה הראב"ד ז"ל, ואפילו הכי שפיר קא מקשה אפילו לרב לישחינהו לאחר זמן וליעביד בהו שלא במינן לפי שאין זה דומה לכל שאר האיסורין וטעמא דמלתא דבכל שאר האיסורין שאיסורן נוהג בכל זמן מן הדין הוא שאם נבלעו בכלי בשבחן אפילו נפגמו בתוך דפני הכלי שיהא אסור לבטלן משום דאיכא למגזר השתא שאם תתיר את זה שאינו בן יומו יבוא להתיר אפילו בן יומו לפי שאין פגמו ניכר וכן בכל האיסורין אבל חמץ שכבר עבר זמנו וא"ל לבוא בו עכשיו לידי איסור בדמינונו לשמואל מותר ואפילו לרב היו סבורין דה"ה והוא הטעם ואמר דלא דלרב ודאי איכא למיגזר אטו מינו משום דלדידיה אפילו לאחר זמנו אסור, וזה נכון. ומעתה בין שאר האיסורין ובין בבשר בחלב לא יש כלום לחלק ובכולן כלי שאינו בן יומו אסור להשתמש בו לכתחילה

